

ZA NEDELJO

Verstvo in nedostatek verstva v narodih.

Priročil A. K.

Propadanje vere.

Rim je postajal vladar sveta, a stare & lepe lastnosti rimske so polagoma izginevale in začel se je polom, ki je pripeljal državo do razsula. Kot gospodarji sveta se Rimljani niso več ukvarjali s poljedelstvom. To delo so prepustili sužnjem, katerih so imeli veliki bogatini na tisoče. In vedne vojske so pripeljele vedno več teh nesrečnejšev v Rim. Potomci nekdanjih priprostih kmetičev v Rimu so mislili le na to, kako bi si v novo osvojenih deželah tem prej nagrabili veliko bogastva. Z bogastvom so prišle v Rim tudi grde strasti: razuzdanost, nevera, razsipnost, požrešnost itd. Že leta 168 pred Kr. r. so imeli v Rimu skrivne nočne shode pod pretvezo, da so častili Bakha, a so uganjali najgnusnejše grdobije. Oblasti so izvedele za to in so udeležence najstrožje kaznovali — okrog sto razuzdanecev je bilo pomorjenih. Prav posebno slabo so na Rimljane uplivali Grki s svojo nevero in razuzdanostjo. In nevera se je čudno širila v Rimu. Znak fine omike je bil, nič verovati. Že leta 181 pred Kr. r. je pretor govoril v senatu o nekkih knjigah, da se ne smejo čitati, ne shraniti, zato so jih sežgali. Pozneje je bilo še slabše. Ko so Parti leta 53 pred Kr. r. Rimljane hudo natepli, so našli med prtljago ubitih rimskih oficirjev umazane knjige. Parti so se čudili, da so se rimski oficirji celo v vojski pečali s takimi rečmi. Sicer so še bogovom darovali kruh, kolače, sadje in druge stvari v glinastih posodah, a sami so vživali najfinejše slaščice v srebrnih in zlatih posodah. Strašno razkošje je zavladovalo v Rimu. Bogatini so prirejali drage pojedine in večerje, izmed katerih je ena stala po deset tisoč dolarjev in več. Pri pojedinah so pili najfinejša rimska in grška vina, ne samo le moški, marveč tudi ženske, katerim je bilo vino prej sploh popolnoma prepovedano.

Da je bila zmešnjava še večja, so začeli v Rimu zasebniki upeljavati — razne druge vere in češčenja. Vsaka prepoved je bila zaman; leta 159 pred Kr. r. so nagnali iz Rima Kaldejce in duhovnike boga Sabacios. Leta 59 pr. Kr. r. so porušili altarje egiptovskih bogov, a so jih na novo sezidali. Zopet so izdali odlok leta 40 vse take temple porušiti. Ker so se zidarji branili, da bi temple porušili, je konzul sam vzel sekuro in je razbil vrata tempelnova. In kaj je pomagalo? V dveh letih je zopet stal v Rimu nov tempel egiptovske boginje Isis. Ljudje niso več našli tolažbe pri starih bogovih, iskali so novih, a tudi pri teh niso našli tega, kar so iskali.

Z vero je globoko padla morala.

Čistost ni bila več spoštovana kot v starih časih. Naj navedem za primero

dva izgleda. Leta 209 pred Kr. r. je bil poslan kot rimski poveljnik v Španijo plemeniti, 27letni P. Kornelij Scipijon. Ta mož je bil jako pobožen. Predno se je lotil kake javne ali zasebne zadeve, je šel v Jupitrov tempel na Kapitol, kjer je v samoti dolgo molil. Ljudje so govorili, da je bil v zvezi z bogovi in da so mu bogovi naznanjali bodočnost. Ta novi poveljnik je prvi dan z naskokom vzel mesto Novo-Kartago. V mestu so imeli Kartaginci zalogo orožja in živil; razven tega je bilo v mestu 300 talcev raznih španskih narodnosti. Med njima je bila čudovita lepa deklica, ki je bila pa že zaročena. To so pripeljali pred Scipijona. In kaj je storil ta plemeniti človek? Niti dotaknil se je ni. Odpustil jo je, da je šla domu k svojemu ženinu. Ko so potem njeni stariši dali Scipijonu iz hvaležnosti bogate darove, jih on ni sprejel, marveč jih je dal srečni deklici za doto. To je bilo spoštovanje čistosti! To je bila stara rimska plemenitost, katere največji zastopnik je bil slavni Kornelij Scipijon. Kako drugače je ravnal dobrih 150 let pozneje Jul. Cezar; on je bil oženjen, njegova soproga se je imenovala Kalpurnija. Ko je pa prišel Cezar leta 48 pred Kr. r. kot zmagalet v Aleksandrijo v Egipt, ga je mlada in lepa egiptovska kraljica Kleopatra tako očarala, da se je hotel z njo poročiti. Zgodovinar Suetonij pripoveduje, da je Cezar po svojih pristaših hotel v senatu staviti predlog, da bi smel — imeti več žen. Torej je poleg Kalpurnije, s katero ni imel otrok, hotel vzeti še Kleopatru, da bi si zagotovil potomstvo, ker je imel ž njo že nezakonskega sina Cezarijona.

Tako je padla morala pri visokih rimskih glavah, pri prostem ljudstvu pa ni bilo nič boljše. Seveda so se trudili dobri možje, da bi zopet prišla v čast pravnost dobrih starih časov. Za to se je trudil Kato, za to se je prav posebno trudil prvi cesar Oktavijan Avgust. V kratkem času je dal postaviti 15 novih templjev in 300 drugih v verske namene službečih poslopij. Sam je postal najvišji duhovnik (pontifeks maksimus), sam je prevzel nadzorstvo nad javno moralo, pesnika Ovidija, ki je zlagal preveč opolzke in nemoralne pesmi, je pregnal v pregnanstvo v Tomi ob Črnem morju. Tam je Ovidij jok, se prilizoval in pesmi delal v proslavo Avgusta, a Avgust je ostal neizbrosen in Ovidij je v pregnanstvu umrl. Veliko je storil za državo Avgust, napravil je mir in red, a starih rimskih kreposti ni mogel priklicati nazaj. Zaman je bil njegov trud.

O takratnih razmerah v Rimu piše pesnik Virgil: »Če bi imel sto ust, sto jezikov in bronast glas, ne bi mogel navesti vseh hudobij, ki so se godile v Rimu.« In zgodovinar Livij pravi: »Tako daleč smo prišli v hudobiji, da zla samega in sredstev zoper zlo ne moremo prenašati.« Kako je propadla

javna pravnost, nam kaže zakonsko življenje tistega časa. Zgodovina zakonskega življenja se lahko imenuje zgodovina naroda, ker družina je korenina naroda. V prvotnih časih je bilo zakonsko življenje pri Rimljanih vzorno. Kako globoko pa je zdaj padlo! Zakon se je redko sklepal pred duhovnikom, v navadi je bil civilni zakon. Prešestvo in zakonske ločitve so bila na dnevnem redu. Profesor Weiss pravi, da so se našle ženske, ki so bile po dvajsetkrat poročene in spet ločene. Ženske so bile neverne, nezveste in niso imele smisla za stanovsko čistost. Gospodinjstvo in vzgojo otrok so prepustile sužnjem, same so se pa dičile, hodile v cirkus, v gledališče ter so se zabavale s svojimi častilci. Moški se niso hoteli ženiti, za otroke niso marali, rajše so neoženjeni razuzdano živeli. Ker zato doma ni bilo naraščaja, so začeli med vojake sprejemati germanske najemnike. Oblasti so izdajale postave, da moški pod 60 leti in ženske pod 50 ne smejo samsko živeti. A nič ni pomagalo, splošna nenravnost je naraščala. Pojavljale so se protinavne pregrehe. Sv. apostol Pavel piše v pismu do Rimljanov (1, 24, 26, 27): »Bog jih je prepustil željam njih srca, nečistosti, da so oskrunili svoja telesa sami med seboj... Ženske so izpreminjale naravno vživanje v tako vživanje, katero je zoper naravo... a moški so z moškimi uganjali ostudnost ter so zasluženo plačilo svoje zmote prejemale nad seboj.«

Tako je bila država gnila v korenini, ker je bila gnila družina. Da se je še tako dolgo držala, se je imela zahvaliti krščanstvu, nekaterim izvrstnim vladarjem in vojaškim poveljniki. Seveda, kar so ti popravili in v pravi tir spravili, to so pa zopet drugi uničili. Imenujem tu samo cesarja Hellogabala (218—220). Ta človek je bil največja sramota na rimskem prestolu in noben vladar ni svoje oblasti tako zlorabil kot on. Senat je imenoval družbo sužnjev v togi. Plesalcem, kočijažem in brivcem je podeljeval najvišje službe. Enkrat je zbral okrog sebe vse rimske nečistnice in jih je imenoval svoje sobojevnice. Vozil se je na vozu, katerega so vlekle nage ženske. Javno je pel, plesal, piskal na piščalko in uganjal reči, kakoršnih ni mogoče popisati. Dojel je tudi, da se je morala njegova mati udeleževati sej senata, sedeti poleg konzulov in sklepe senata kot priča podpisati.

Kako je moralo to uplivati na ljudstvo, si lahko sami mislimo. V takih razmerah država ne more prosperovati. Zato je razpadla, razpadla vsled nevere, vsled skrunjenja zakona in vsled občne razuzdanosti.

*

Versko življenje v Ameriki. Na višku vseh veroizpovedi je številčno katoliška Cerkev, ki ima blizu 20 milijonov pripadnikov. Kar je nekatoličanov, jih spada samo 33 odstotkov k verskim skupinam. Od teh je zopet samo polovica dejavna v verskem udejstvovanju in življenju. Razen katoli-

DOBRO manufakturno **BLAGO**

kupite po najnižjih cenah pri

M. E. ŠEPEC

Maribor

Grajski trg 2

1922

članov gre torej samo 10 odstotkov ameriškega prebivalstva v cerkev. Če se pomisli, da večina mladine zahaja v šole brez religije, si lahko ustvarimo sliko verske gorečnosti, ki je na nižji stopnji, kakor pri najbolj brezvernih in barbarskih narodih. Ameriška, tako pripominja »Amerikanski Slovenec«, je prav poganska dežela.

Znamke z napisom: Pojdi v cerkev. V zadnjem času pošilja, kakor poroča »Amerikanski Slovenec«, »Zveza vseh veroizpovedi in cerkva« znamke z napisom in reklamo: »Pojdi v cerkev. Kamorkoli že greš, samo pojdi v cerkev.« Katoličanom takih znamk ni nič treba. Kdor ima pravo vero, bo izpolnil nedeljsko dolžnost brez posebnih reklamnih navduševanj. Kdor je pa suha veja, mu pa nobena reklamna marka ne bo pomagala.

Verske razlike v isti družini. Ameriški Karel Schwab, kralj jekla in večkratni milijonar, je bil in je še katoličan. Včasih je bil živa veja, danes je suha. Vzgojili so ga frančiškani, pozneje si je vzel za ženo protestantko. Kjer more, se izraža danes proti veri. Za spomenik na grobu ne mara križa, spomenik mu bodo dimniki tovarn. Ta mož ima sestro, ki je bila 30 let usmiljena sestra. Pred dobrimi osmimi meseci je zamenila obleko usmiljenke z obleko karmeličanskega reda, ki je eden najstrožjih v naši Cerkvi. Čudno nasprotje med bratom in sestro.

*

Guzaj v naših krajih.

Še vedno živijo mnogoteri ljudje, ki jim je živo v spominu, kar so slišali o razbojniku Guzaju, ki je razburjal celo Slovensko Štajersko. Pred leti je urednik »Slov. Gospodarja«, gospod Januš Golec, napisal o njem nekaj v božični prilogi. Še dolgo pozneje so izpraševali ljudje po dotični prilogi. Ker je zgodba o Guzaju iz naših krajev in obsega res zanimive dogodke, katere bodo pojasnjevale tudi slike, bo izhajala v prihodnjem letu povest, ki jo je napisal gospod Januš Golec. Zanimiv del naše domače zgodovine se bo v tej povesti razgrnil pred našimi čitatelji. Vemo, da bode zopet mnogo pritožb, kje je »Slov. Gospodar«, da ne prihaja točno. Zgodi se namreč, da mnogi niso naročeni, da pa ga na račun tistih, ki so naročeni, prebirajo. Marsikje zaostane naš list radi tega. Najbolje bo torej, da bo list kar najbolj razširjen, da ga bodo imeli v vsaki hiši, potem bo vsak točno dobil svojega. Kdaj bo povest začela izhajati, ne moremo danes točno povedati, najbolje, da vsak, ki se za to povest zanima, gleda na to, da pravočasno poravnava naročnino. In ko enkrat to že vrši, je gotovo najbolj modro plačati za celo leto 32 Din, ker ima na ta način tudi svojo hišo zavarovano za Din 1000. Na vsaki pošti dobite položnice, pripišite le številko »Slov. Gospodarja« 10.603. Ali pa pišite dopisnico na upravo »Slov. Gospodarja«, Maribor, Koroška cesta 5. — Nihče svojega lista ne posojuje, pač pa vsak svojemu sosedu svetuje: Naroči ga, saj malo stane, le 32 Din za celo leto.

Vse krajevne Kmetijske zveze

imajo v nedeljo dne 7. decembra ali na praznik dne 8. decembra t. l. svoje občne zbere (članska zbiravanja) v smislu § 10 naših društvenih pravil.

Dnevni red:

1. Volitev krajevnega odbora (načelnik, podnačelnik, tajnik, blagajnik in dva namestnika).
2. Volitev dveh preglednikov računov.
3. Volitev delegatov za občni zbor naše Kmetijske zveze v Maribor dne 10. decembra. Vsaka krajevna Kmetijska zveza pošlje na občni zbor v Maribor za vsakih začetih 20 članov po 1 delegata, ki mora imeti s seboj pismo pooblastilo krajevnega odbora.
4. Slučajnosti.

Morebitno predavanje, ako dobijo kakšnega predavatelja, a ni neobhodno potrebno. Predavanje se lahko stavi tudi kot prva točka.

Opomba: 1. Krajevne Kmetijske zveze prosimo, da nam teden prej javijo dan in uro, prostor in dnevni red občnega zbora, da moremo vse občne zbere pravilno javiti pristojnim sreskim načelstvom.

2. Predavanje za občne zbere si naj krajevne Kmetijske zveze preskrbijo iz domačega kraja ali okraja. Osrednja Kmetijska zveza v Mariboru ne more poslati nobenega predavatelja, ker so za ta dva dneva že vsi oddani.

Kmetijska zveza v Mariboru, Aleksandrova cesta 6.

NOVICE

Smrtna nesreča. V noči od sobote na nedeljo so našli starostar mariborskih izvoščkov I. Ternovskega v potoku v bližini vojaškega strelišča v Radvanju mrtvega pod prevrnjeno kočijo.

Iz obupa prestovoljno v smrt. V Studencih pri Mariboru se je obesil 40letni zidar Matevž Korenčič, oče 6 otrok, ker je premalo zaslužil in mu je bilo povrh še odpovedano stanovanje.

Most v Dupleku odprt za promet. Novi dupleški most preko Drave pod Mariborom je dogotovljen in je bil dne 21. novembra t. l. predan za osebni in vozovni promet.

Požar na Pragerskem. Na Pragerskem je izbruhnil na nepojasnen način požar pri posestnici Mariji Pernat. Kljub pomoči od strani gasilcev in sosedov je pogorela stanovanjska hiša.

Sreča v nesreči. Že v polni temi je peljal s trgovskim blagom obložen voz Jožef Horvat iz Gornje Radgone v Mursko Soboto. Na vozu sta sedela še trgovec Kopina in njegova žena. Ker je bilo zelo temno in se je posvetila v Petanjcih vozniku iz teme svetla luč, je konj skočil in voz se je prekucnil v občestni jarek. Blago se je vsulo z voza in na srečo ne na potnika, ki sta dobila pri padcu le lažje poškodbe.

Novorojenčka je zadušila Marija Vološa v Andrejcih pri Murski Soboti.

Mlad fant žrtev zastrupljenja krvi. V bolnici v Murski Soboti je umrl komaj 15letni Jožef Godina iz Šalamec v Prekmurju na zastrupljenju krvi. Fantje so se igrali s pištolo. Pri streljanju je okraspal zamašek slučajno Godino na desni nogi pri gležnju. Iz te neznačne praske se je razvil zastrupljenje in končno zelo mukopolna smrt.

Smrt v plamenih. Pri posestniku Antonu Debelaku na Rodniah je izbruhnil iz neznanega vzroka ogenj v hlevu. Iz gorečega hleva je hotel posestnik še oteči gosi, a se je zrušilo nad njim goreče tramovje ter ga zasulo. Debelaka so našli šele drugo jutro na pogorišču zognega.

Otrok v cekru. V Savi pri Vidmu so našli v cekru in v platno zavito dete ženskega spola. O neusmiljeni materi še ni sledi.

Surovest. Dne 16. novembra proti večeru so napadli fantje, ki so se vračali z lova nad Zeličevim mlinom pri Rimskih toplicah 27letnega kmečkega sina Franca Šergana, ki je šel iz Šmarjete, kjer je imel opravke. Napadli so ga brez povoda, mu polomili kolo, a njega samega pa vrgli na tla in ga toliko časa obdelovali in brcali s čevlji, da je obležal nezavesten na tleh. To mladinsko surovost in podivjanost bo obravnavala sodnija, ker so napadalci znani.

Izvirna goljufija z zavarovalnico. V vzhodno pruskem mestu Rastenburg je prišlo do izsleditve prav čudne goljufije z zavarovanjem. V sredini septembra t. l. je pogorela do tal trgovina s pohištvo, ki je bila last trgovca Safrana. Pri razkapanju po pogorišču so našli v oglje spremenjeno Safranovo truplo — vsaj tako so bili ugotovili tedaj. Dognali so tudi, da je tičal Safran v težkih dolgovih in bil zapleten v sumljivo barantanje z menicami. Nekaj dni po požarni nesreči je priznal eden od Safranovih nastavljenec, da je njegov delodajalec še pri življenju. Te dni je prepoznal rastenburški meščan na železnici pri mestu Spandau popolnoma zdravega Safrana ter ga ovdal policiji. Prepoznani se je hotel pri aretaciji ustreliti, vendar so samomor preprečili. Priznal je, da se je naučil v kratkem času angleščine ter španščine, je posedal prevozno karto za Južno Ameriko in je bil haš na tem, da bi se poslovil od Nemčije. Sedaj je še zagonetka, odkod je bilo zogljeno truplo. Policija domneva, da je izkopal Safran na pokopališču pred nekaj dnevi zakopanega mrliča. ga oblekel v svojo obleko, mu nataknil svoje prstane in ga še ovenčal s svojo zlato uro ter verižico, da bi bil vsak sum na goljufijo izključen. Šlo je v tem slučaju za bogato zavarovalnico, ki je bila po ovinkih uročena Safranu.

Lastnega otroka prepustil smrti od lakote. V okolici Požuna je našla žena ovčarja v gozdu triletno čisto nago deklico, ki je bila privezana z vrvjo k drevesnemu deblu. Dobra ženska je otela otroka gotove smrti in ga vzela za svojega. Poizvedovanja orožništva so dognala, da je bil otrok izstavljen od lastnega očeta cigana, ki živi loče-